

Notatark

Sagsnr. 00.30.04-S00-4-22

Sagsbehandler

Kim Hjorth Olsen

6.3.2023

Motivering for forslag til de syv pejlemærker

Pejlemærke 1 / Skatten skal så vidt muligt holdes i ro

Der blev på Kommunalbestyrelsens temamøde den 22. februar 2023 overvejende/generelt (men ikke udelukkende) givet udtryk for, at skatten så vidt muligt skal holdes i ro – men det kan blive nødvendigt at hæve skatten og i så fald forudsættes det, at dette ikke medfører sanktion.

Pejlemærke 2 / Ordinært driftsoverskud på minimum 120 mio. kr. årligt

Der blev overvejende/generelt givet udtryk for et ønske om et driftsoverskud på minimum 120 mio. kr. årligt – så der blandt andet er plads til vækst.

Kommentar: Hvis der et år afsættes anlægsramme på 90 mio. kr., betales afdrag på lån på 40 mio. kr. og kassen opbygges med 5 mio. kr. – er der i det år behov for et ordinært driftsoverskud på 135 mio. kr.

Jo større ordinært driftsoverskud jo strammere krav til indtægter og driftsrammer, så et generelt større driftsoverskud end 120 mio. kr. må nok i den nuværende økonomiske situation anses for svært opnåeligt - selv om det kunne være ønskeligt.

Pejlemærke 3 / Nettoanlægsudgifter på ca. 90 mio. kr. årligt. Jordforsyningen skal hvile i sig selv

Der blev overvejende/generelt (men ikke udelukkende) givet udtryk for at en anlægsramme på 70 mio. kr. som i efterhånden en hel del år er for lidt for en vækstkommune som Hedensted, også grundet efterslæb på vedligeholdelse af kommunale bygninger samt de stigende priser.

Der blev ikke umiddelbart nævnt andre beløb udover, at drømmen kunne være en ramme på 140 mio. kr.

Når det konkrete forslag lyder på en anlægsramme på ca. 90 mio. kr. årligt, er det afvejning af flere forhold:

- Overvejende politiske holdning er, at 70 mio. kr. er for lidt.
- Måske er der et forholdsvis bredt ønske om "så meget som muligt" og gerne helt op til 140 mio. kr.
- Men i den nuværende økonomiske situation, hvor det er vanskeligt at opnå et ordinært driftsoverskud på mere end 120 mio. kr. hvert år, som også skal dække nettoafdrag på lån og kasseopbygning, sættes der også derved grænse for, hvor store anlægsudgifter der er mulighed for at afholde.

Et kompromis mellem ønsket på mere end 70 mio. kr. og "så meget som muligt" kunne være forslaget på 90 mio. kr.

Det bemærkes, at pejlemærket er en nettoanlægsramme på 90 mio. kr. Det betyder, at hvis der f.eks. kan opnås indtægter på 20 mio. kr. – evt. via lånoptagelse eller på anden vis – er der i så tilfælde mulighed for at afholde bruttoanlægsudgifter på 110 mio. kr.

Hedensted Kommunes befolkningsmæssige andel af den samlede kommunale anlægsramme for 2023 på 18,5 mia. kr. udgør knap 150 mio. kr. – men det er en ramme for bruttoanlægsudgifter incl. jordforsyningen (før fratræk af eventuelle indtægter), hvor det foreslåede pejlemærke er nettoanlægsudgifter efter fratræk af eventuelle indtægter.

Derudover indeholder pejlemærket, at jordforsyningen skal hvile i sig selv.

Om denne del blev der på temamødet blandt andet givet udtryk for "inddrage private økonomiske investorer f.eks. på jordforsyningsområdet" og "når vi sælger jord, kan vi købe nyt, men ellers forhåbentlig overvejende private investorer".

For kommuner gælder, at jordforsyningen som udgangspunkt skal hvile i sig selv. Kommunens udgifter til jordkøb og byggemodning skal finansieres via indtægter fra salg af jord. Der er dog samtidig et krav om, at kommuner skal fastsætte salgspriserne til det aktuelle markedsniveau, hvilket så kan føre til, at kommunen opnår et overskud eller underskud på de forskellige udstykningsprojekter.

Et pejlemærke der lyder, at jordforsyningen skal hvile i sig selv, giver mulighed for en god fleksibilitet i forhold til de forskellige udstykningsprojekter, der fremkommer på forskellig vis samtidig med, at der også er et meget relevant fokus på økonomien. Pejlemærket giver også fleksibilitet i forhold til, at der ikke er lagt binding på, at jordforsyningen skal hvile sig hvert enkelt år og for hvert enkelt udstykningsprojekt, men pejlemærket rækker længere ud over tid og på tværs af udstykningerne.

Pejlemærke 4 / Kommunens nettogæld må stige

Der blev overvejende/generelt (men ikke udelukkende) givet udtryk for, at kommunens gæld godt må stige, hvis det giver god mening, f.eks. investering i anlæg, der kan tjene sig selv hjem og til investeringer i øvrigt med en god business case.

Hedensted Kommunes samlede gæld pr. indbygger ligger aktuelt på ca. 75 pct. af landsgennemsnittet. De årlige afdrag udgør ca. 40 mio. kr., hvilket der også er budgetteret med.

Kommunerne er underlagt faste og stramme regler i forhold til mulighederne for at låne til anlægsudgifter. Låntagning kan således kun finde sted, hvis der er adgang efter gældende regler i den kommunale lånebekendtgørelse eller en konkret uddelt lånepulje/-dispensation fra staten. I praksis vil de begrænsede lånemuligheder derfor formentlig betyde, at der forholdsvis sjældent vil være år, hvor lånoptagelsen overstiger afdragene.

Der er således ikke umiddelbart udsigt til, at kommunens nettogæld vil stige undtagen i enkelte år, hvor f.eks. udgifter til jordkøb og energibesparende foranstaltninger kan lånefinansieres, og i år hvor kommunen får tildelt en andel af de særlige ministerielle lånepuljer.

Der er ingen umiddelbar økonomisk udfordring i at fastsætte en pejlemærke som dette.

Pejlemærke 5 / Kasseopbygning på minimum 5 mio. kr. årligt

Der blev overvejende/generelt givet udtryk for, at en kasseopbygning på årligt 5 mio. kr. nok er realistisk i den aktuelle økonomiske situation, selv om lidt mere kunne være ønskeligt.

Kasseopbygningen skal jo konkurrere med anlæg og nettoafdrag på lån om blive finansieret af det ordinære driftsoverskud og med et ordinært driftsoverskud på f.eks. 120 mio. kr., 90 mio. kr. til anlæg er der kun 30 mio. kr. til rest til nettoafdrag og kasseopbygning. Med en kasseopbygning på 5 mio. kr. er der således kun 25 mio. kr. tilbage til nettoafdrag.

Uanset om pejlemærket sættes til 0 kr., 5 mio. kr. eller 15 mio. kr., vil der være udfordringer i årenes budgetlægning med hensyn til at få enderne til at nå sammen.

Pejlemærke 6 / Gennemsnitlig kassebeholdning på minimum 175 mio. kr.

Der blev overvejende/generelt (men ikke udelukkende) givet udtryk for, at der ønskes en godt og solid kassebeholdning blandt andet til at understøtte kommunens vækststrategi – men ingen beløb for ønsket kassebeholdning blev nævnt.

Der blev også givet udtryk for/stillet spørgsmålstegn ved, om vi reelt har behov for stor en kassebeholdning, når vi er så meget i vækst samt udtrykt ønske om en mere nuanceret drøftelse ud fra at alt er relativt.

Når forslaget til pejlemærke 6 lyder på gennemsnitlig kassebeholdning på 175 mio. kr. opgjort efter kassekreditreglen, skyldes det følgende overvejelser:

- Over år er der et større og større flow i kommunens udgifter og indtægter. Der er meget store udsving i løbet af året, indtægter kommer ikke nødvendigvis ind i samme flow som udgifterne. Herudover bliver bruttobeløbene større og begge disse forhold medfører behov for en større gennemsnitlig kassebeholdning end tidligere.
- Kassebeholdningen skal blandt andet gerne være så robust, at den f.eks. kan modstå store negative midtvejsreguleringer af generelle tilskud og negative efterreguleringer af udligning og generelle tilskud samt skatter for år, hvor der er valgt selvbudgettering.
- Kassebeholdningen skal også gerne være så robust, at den kan absorbere de helt normale udsving der er f.eks. i udgifter til drift og anlæg mellem årene. Disse udsving som blandt andet kommer til udtryk ved overførte beløb mellem årene kan ligge mellem 50 og 100 mio. kr.
- Der er på temamødet overvejende givet udtryk for, at der ønskes en god og solid kassebeholdning blandt andet til at understøtte kommunens vækststrategi.
- KL har på det seneste givet udtryk for, at henset til blandt andet det større og større flow i kommunernes daglige udgifter og indtægter vurderes det, at en kommunes gennemsnitlige kassebeholdning bør udgøre 4.000-5.000 kr. pr. indbygger, hvilket for Hedensted Kommune betyder ca. 190-240 mio. kr.
- En kassebeholdning på mindre end 175 mio. kr. må anses for at være sårbar i forhold til kommunens handlemuligheder og vurderes derfor til ikke at være god og solid som overvejende ønsket på temamødet.

En gennemsnitlig kassebeholdning på 175 mio. kr. svarer til ca. 3.500 kr. pr. indbygger, og ligger dermed under det niveau, som KL anbefaler. Da det aktuelt forudses, at kasse-

beholdningen vil falde til ca. 125 mio. kr. ved udgangen af både 2024 og 2025 anses et pejlemærke på 175 mio. kr. som mere realistisk opnåeligt end 200 mio. kr. eller 240 mio. kr. som anbefalet af KL.

Pejlemærke 7 / Nationale aftaler om den kommunale økonomi efterleves så vidt muligt

Der blev overvejende/generelt (men ikke udelukkende) givet udtryk for, at Hedensted Kommune så vidt muligt efterlever de aftalte rammer.

Der blev også sagt blandt andet følgende:

- Vi skal efterleve rammerne
- Vi kan godt tillade os at være den frække dreng i klassen
- Lad os efterleve rammerne lad os snarere udfordre dem, som holder styr på spillereglerne
- Så vidt som muligt efterleve rammerne (2) ud fra borgernes perspektiver. Vi har kun skal (kerne)opgaver tilbage - altså overholde så vidt som mulig, men det kan blive nødvendigt at overskride rammer
- Vi skal først og fremmest tænke på os selv
- Har vi råd til at udfordre rammerne?
- Det afhænger af kontekst, så det er ikke let at vælge en mulighed 1+2+3 i aftalesystemet
- Aftalesystemet er demoraliserende

Borgmesteren konkluderede på mødet, at det sagte peger i retning af mulighed nr. 2 i diskussionskortet "Hedensted Kommune vil så vidt muligt efterleve rammerne" og derfor er forslaget til pejlemærke 7 "Nationale aftaler om den kommende økonomi efterleves så vidt muligt".